

UNESCO PILSĒTAS SPĒLE KULDĪGĀ „RESTAURĀCIJA”

Aicinām Tevi doties aizraujošā piedzīvojumā pa Kuldīgas vecpilsētu un spēlēt Kuldīgas izziņas spēli, kuras laikā, izmantojot pilsētas karti, jāiepazīst Kuldīga no neikdienišķa skatu punkta. Kuldīgas karte pieejam Kuldīgas tūrisma informācijas centrā Baznīcas iela 5, skat.: <https://visitkuldiga.com/kartes-un-celvezi/>

2021.gadā Latvija UNESCO Pasaules mantojuma sarakstam nominējusi Kuldīgu. Gatavojoties nozīmīgajam procesam, tika definēta īpašā unikālā pilsētas vērtība – „Kuldīgas vecpilsēta kā Kurzemes hercogistes pirmā galvaspilsēta, un labākā saglabājusies liecība par šo vēstures periodu mūsdienās”.

Kuldīga ir Kurzemes Hercogistes pirmā galvaspilsēta, un tās atrašanās vieta saglabājusi nozīmīgas liecības līdz pat mūsu dienām - tajā ir saglabājies pilsētas plānojums un arhitektoniski pierādījumi no Kurzemes Hercogistes perioda, kas liecina par Kuldīgu kā nozīmīgu hercogistes administratīvo centru un valdnieku rezidenci, tās ekonomisko un saimniecisko dzīvi, amatniecības un rūpniecības attīstību pilsētā un tās apkārtnē. Turpinot seno amatniecības tradīciju pēctecību, izmantojot tradicionālos būvniecības materiālus un sekmējot vēsturiskās substances autentiskuma saglabāšanu, kopš 2008.gada Kuldīgas restaurācijas centrs koordinējis korektu un mūsdienu prasībām atbilstošu restaurācijas darbu norisi.

Spēles gaitā Tu labāk iepazīsi pilsētas kultūras mantojumu un vēsturi, uzzināsi, kuri vecpilsētas objekti restaurēti pēdējo gadu laikā. Ātrumam nav nozīmes, labu rezultātu nosaka uzmanība un atjautība, esiet radoši, jo arī mēs nemaz nezinām visas atbildes!

Lasi, uzzini un meklē atbildes uz jautājumiem, objektu secību vari brīvi mainīt!

Atrodi ēku Upes ielā 1!

Šīs ēkas ielas fasādes logi, slēgi un durvju komplekts saglabājuši augstu autentiskuma pakāpi, tie ir restaurēti, izmantojot tradicionālos būvniecības materiālus un uzskatāmi par izcilu koka būvgaldniecības elementu restaurācijas piemēru.

Dodieties tālāk uz Baznīcas ielu 36!

Kuldīgas pils dzirnavas uzceltas uz 13. gs. pils nocietinājuma mūra pamatiem Alekšupītes ūdenskrituma labajā pusē. 17. gs. ūdenskritums tika pārveidots un apbūvēts, lai tā ūdeņus varētu izmantot Kurzemē pirmo papīra dzirnavu darbināšanai, vēlāk tika pārbūvētas un pielāgotas graudu malšanai. Šobrīd vēsturisko dzirnavu ēku īpašnieks atjauno un to var apskatīt no ārpusē.

Saskaiti, cik logi šim namam ir Baznīcas ielas fasādē, ieraksti!.....

Paej nedaudz tālāk līdz vecajam tiltam, šim pelēkajam namam arī ir adrese Baznīcas iela 36.

Šīs koka ēkas celtniecība, saskaņā ar izpēti, veikta laika periodā no 1874.-1879.gadam. Ēka celta drīz vien pēc vecā ķieģeļu tilta pār Ventu uzcelšanas. Tās būvniecība bijusi visai sarežģīta, jo ēka uzbūvēta starp ķieģeļu tiltu un vecajām dzirnavām pašā Ventas krastā, ēkas pamati gulstas uz tilta balsta. Tā būvēta historisma stilā, ēkai ir interesanta koka apdares fasāde ar tā saukto rustu efektu. Tas panākts, apšuvuma dēļiem izzāģējot vertikālas rievās.

Ēku nesen īpašnieks restaurējis, atjaunojot greznās fasādes durvis, īpašo rustu apšuvumu un ieklājot jaunu dakstiņu jumtu.

Cik dūmeņu ir ēkai, ieraksti! .....

Apmeklē ēku Baznīcas ielā 17!

Šis ir tautā sauktais Stafenhāgena nams, kurā atrodas milzu lāde. Klīst nostāsts, ka 1702. gadā namā viesojies Zviedrijas karalis Kārlis XII un atstājis tajā milzīgu naudas lādi. Stāsts gan nav patiess, jo tagadējais nams celts dažus gadsimtus vēlāk. Taču ēkas vestibilā joprojām var aplūkot lielu koka lādi ar dzelzs apkalumiem, kuru speciālisti uzskata par vienīgo Latvijā atrodamo šādu iebūvēto mēbeli. Tā kā senāk, kad mājām nebija doti numuri, tās tika sauktas pēc īpašnieku uzvārdiem, tad pēc tradīcijas ēka Baznīcas ielā 17 tika saukta par birģermeistara Štافenhāgena namu. Pievērs uzmanību stikla rūtīm ēkas vestibilā, tas ir ļoti sens, amatnieciski izgatavots stikls.

Pēdējo gadu laikā ēkas pagalma fasādēm atjaunots polihromais krāsojums, izmantojot kaļķa krāsas; ēkas ārdurvis restaurētas, ēkas vestibilā aplūkojama izstāde, kas vēsta par lādes atjaunošanu.

Izmēri, cik pēdu gara ir lāde! Ieraksti savu atbildi!.....

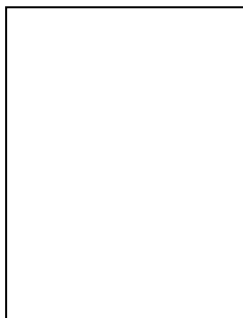
Nesteidzies doties projām!

Būsi jau dzirdējis, ka viena no Kuldīgas īpašajām vērtībām ir senās koka durvis. Tā sauktās parādes fasādes durvis izgatavotas atšķirīgi kā pagalma durvis. Atrodi senās durvis, kuru dēļi likti skujīņas rakstā!

1. Ieraksti ielas nosaukumu un ēkas nummuru!

.....

2. Iezīmē šo durvju rakstu!

Dodies uz Baznīcas ielu 10!

Šī ir vienīgā pildrežģa konstrukcijā veidota šāda apjoma ēka Kuldīgā, kas saglabājusies līdz mūsu dienām. Šo ēku var uzskatīt par baroka laika būvniecības pieminekli - pildrežģa divstāvu dzīvojamā ēka ar izteiksmīgu mansarda jumtu celta 18. gadsimta sākumā.

Veicot vecpilsētas ielu tīkla rekonstrukciju, ielas līmenis tika pazemināts līdz sākotnējam, rezultātā pagraba stāva logu slēgi kļuva par mazu. Tā kā tie bija izgatavoti „Padomju” laikos un to amatnieciskais līmenis tika atzīts par nekvalitatīvu, tika nolemts slēgus neatjaunot, bet izgatavot no jauna, ievērojot senās amatniecības tradīcijas un izmantojot tradicionālos materiālus – lineļļu un

lineļlas krāsas.

Kas kādreiz atradies šajā namā? Pajautā vietējiem! Ieraksti atbildi! .....

Dodieties uz ēku Baznīcas ielā 7!

Šim namam piešķirts „senākās Kuldīgas koka dzīvojamās mājas” gods. Tā tiešām ir tipisks Kuldīgas senās dzīvojamās ēkas paraugs. Tā piederējusi kādam rātskungam, būvēta 1670. gadā, pārbūvēta 1742. gadā. Ēkai veikti būtiski konservācijas darbi, atjaunojot krāsojumu, restaurējot vēsturiskās durvis un protezējot jumta konstrukcijas.

Uz ēkas jumta atrodas viens no pilsētas senākajiem un greznākajiem vējražiem, kas ietver datējumu ‘1670’ un ‘1742’.

Kas redzams vēja rādītājā uz ēkas Baznīcas ielā 7 jumta? Pasvītro pareizo atbildi!

- a) lauva
- b) pūķis
- c) vienradzis

Palūkojies uz pretējo pusi, ēka melnā krāsā ir Kuldīgas vecais rātsnams.

Tā ir atrestaurēta sadarbībā ar „Riktig Restaurering Drøbak”, kas ir Kuldīgas sadarbības partneris Norvēģijā. Šis centrs organizē izglītojošus kursus amatniekiem. Savā darbībā lielu uzmanību pievērš seno amatu pārmantojamībai un vēsturisko darbarīku izmantošanai. Viņi uzskata, ja izzudīs senās amatu prasmes, arī senās ēkas ies zudumā.

Atrodi ēku Pasta ielā 5!

Ēkas fasādē pret Alekšupīti atrodas viens no senākajiem Kuldīgas vecpilsētas logiem ar sīkrūšu dalījumu un slēģiem, kurš nesen restaurēts. Šāda logailas forma, proporcijas un loga kompozīcija ir raksturīga 18.gs. baroka stila logiem.

Saskaiti, cik rūtis ir šim logam, ieraksti!.....

Dodieties uz Kalna ielu 13 un 15!

Šīs ēkas, neskatoties uz mēģinājumiem tās restaurēt, dzīvo pašas savu dzīvi. Tās tiek uztvertas kā komplekss, tās ir ielas dominante, celtas 18. gs. Abām celtnēm ir apvalkdūmeņi. Īpaši izceļamas ēkas Kalna ielā 13 bīdermeijera stilā darinātās durvis (19. gs vidus), kuru virsgaismas logu rotā grezns kokā darināts ornaments.

Kāds materiāls sedz abu ēku jumtus? Ieraksti! .....

Atrodi ēku Kalna ielā 2!

Ārdurvis ar virslogu izgatavotas 19.gs. 3.cet. Divvērtņu durvis izgatavotas rāmja pildīņa konstrukcijā no priedes koka. Pirms restaurācijas darbu uzsākšanas virsgaismas logam bija pilnībā zudušas dekoratīvās detaļas augu un bultas formā, tās tika izgatavotas no jauna, izmantojot vēsturiskās fotogrāfijas. Durvīm ir atjaunotas, saglabājušās oriģinālās metāla detaļas – rokturis un nosegvairodzinš.

Kuldīgas seno durvju vērtību īpaši izceļ virsgaismas logi.

1. Kādiem nolūkiem šie logi tika izmantoti? Pasvītro atbilstošāko atbildi!

- a) ielas apgaismošanai;
- b) kāpņu telpas apgaismošanai;
- c) lai pavēstītu, ka nama saimnieks nav mājās

2. Uzzīmē savu variantu kāda sena nama virsgaismas logam!

Dodies uz Jelgavas ielu 16, kur restaurētas krāšņas 19.gs. durvis, šīs ir vienīgās Kuldīgā atrodamās durvis, kam rotājumi izgatavoti no māla. Durvis nesen restaurētas, zudušie māla rotājumi izgatavoti no jauna, bet bojātie restaurēti.

Saskaiti, cik puķītes rotā durvis?.....

Dodies atpakaļ virzienā un atrodi ēku Mucenieku ielā 1 (Raiņa ielas stūra nams)!

Ēkas ārdurvis restaurētas, to apdarē izmantojot „āderēšanas” tehniku, kas paredz, ka izstrādājums

vispirms tiek nokrāsots vienā sedzošā tonī, bet pēc tam tiek uzkrāsota koka šķiedras imitācija tumšākā tonī. To izveidei parasti izmanto ķemmei līdzīgu instrumentu.

Cik dažādas puķes vari saskaitīt durvju virsgaismas loga rakstā, ieraksti.....

Turpat netālu atrodi ēku Raiņa ielā 5!

Šī senā ēka jau vēsturiski tikusi pārbūvēta piecas reizes, ik reizi pievienojot jaunu apjomu. Kuldīgas vecākajā pilsētas plānā no 1797. gada šī ēka ir iezīmēta ar tai piederošo zemesgabalu, kas gandrīz nav mainījies līdz mūsdienām. Šobrīd ēka tiek restaurēta. Ēkai nostiprināti pamati, pilnībā atjaunotas jumta konstrukcijas, ieklājot dakstiņu segumu, atjaunoti senie dūmeņi un apmestī ar kaļķa javu. Veikta frontona un tā loga restaurācija, atjaunojot skaisto frontona loga rakstu. No jauna izbūvēts jumta logs ar greznajiem rotājumiem.

Saskaiti, cik spraiši jeb stari veido frontona loga lielo sauli, ieraksti!.....

Ielas pretējā pusē atrodas nams Raiņa ielā 4, dodies iekšā pagalmā!

Šī ēka ir viena no tā sauktā „katoļu kvartāla” apbūves, kuru apsaimnieko Kuldīgas Svētās Trīsvienības Romas katoļu baznīca. Šī koka ēka celta 18. gs. beigās; 19. gs. beigās paaugstināta, nomainīts jumts, 20. gs. sākumā ēka tika apmesta, tai piebūvēts koka lievenis.

Ēkas pagalma puses lievenis būvēts raksturīgi Šveices tipa koka māju stilam. Tas restaurēts, pārbūvēti un nostiprināti pamati, veikts galdnieciskais remonts un protezēšanas darbi, no jauna izgatavoti trūkstošie elementi un kokgriezumi, protezēti puves bojātie jumta spāru gali.

Nofotogrāfējies uz lieveņa fona!

Dodies uz Liepājas ielu 25!

Pievērs uzmanību restaurētajām durvīm, šo durvju sākotnējā atrašanās vieta nav zināma, tās izgatavotas 19. gs beigās un tikai 20. gs sākumā tās pārvietotas uz tagadējo atrašanās vietu, ieliktas jaunā aplodā, izgatavots jauns virslogs, bet stiklojuma vietā iestrādāti pildīņi.

Saskaiti, cik stikla rūtis izveidotas durvju virlogam?

Ieraksti! .....

Dodies uz 1905. gada ielu 12!

Šis koka nams ir valsts nozīmes mākslas piemineklis. Nama būvniecībā vērojama klasicisma stila ietekme, tomēr tajā saglabājušās celtniecības tradīcijas no senākiem laikiem. Restaurācijas laikā pilnībā atjaunots ēkas fasāžu krāsojums, restaurēts skaistais frontona logs, no jauna izgatavotas zudušās pilastru pamatnes, restaurētas fasādes centrālās durvis un ielas fasādes logu slēgi; dažu zudušo oriģinālo durvju vietā izgatavotas no jauna atbilstoši ēkas stilistikai. Pievērs uzmanību skārda notekrenēm, dekoratīvie rotājumi izgatavoti pēc senajām fotogrāfijām un ir īsts skārda darbu meistartīkls.

Saskaiti, cik durvis ir šim namam, ieraksti!.....

Dodieties uz Pētera ielu, atrodiet namu, kuru grezno restaurēta veranda. Tā ir būvēta 19. gs. un tiek raksturota kā šveiciešu stila paraugs. Veranda restaurēta, protezējot bojātās koksnes daļas; no jauna izgatavoti zudušie dekoratīvie elementi, ieklāts jauns grīdas segums.

1. Vai verandas margu dēļi abās pusēs ir vienādi? .....

2. Kas attēlots verandas jumtas kores dekoratīvajos rakstos?.....

Dodies uz mazo Alunāna ielu!

Ēkā nr. 4 restaurētas durvis un no jauna izgatavots rokturis atbilstoši vēsturiskajām fotogrāfijām un Kuldīgā sastopamajiem analogiem. Namam restaurēti arī oriģinālie logu slēgi.

Kādas ģeometriskas figūras vari atrast durvju dekoratīvajos pildīņos? Ieraksti!

.....

Dodies uz ēku Ventpils ielā 9!

Apļveida frontona logam bija saglabājušās tikai pēdas mūrī no vēsturiskā apļveida loga stiprinājumiem. Pats logs bija zudis, tādēļ tas pilnībā izgatavots no jauna, tā apdarei izmantoti tradicionālie būvniecības materiāli – lineļļas krāsa un ķīte.

Šai ēkai ielas fasādē izgatavots arī viens jauns logs, izmantjot ēkas vēsturiskos analogus, kurš kalpo kā labs piemērs iedzīvotājiem.

Saskaiti, cik spraiši ir apaļajam frontona logam!.....

Atgriezies Baznīcas ielā 5 !

Apsveicam, tu esi sasniedzis galamērķi!

Paldies par piedalīšanos!